

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૫૬/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ઇલેશ જે. વોરા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ આર.ટી. વાચ્છાણી

=====

|                      |    |    |
|----------------------|----|----|
| અહેવાલ કરવાની મંજૂરી | હા | ના |
|                      | હા |    |

=====

ભુપેન્દ્રકુમાર નગિનભાઈ માયાવંશી અને અન્ય એક

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૨ વતી શ્રી ગજેન્દ્ર પી. બઘેલ (૨૯૬૮)

સામાવાળા(ઓ)/ પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ વતી શ્રી ભાર્ગવ પંડ્યા, એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ઇલેશ જે. વોરા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ આર.ટી. વાચ્છાણી

તારીખ: ૧૬/૦૧/૨૦૨૬

ઓરલ ઓર્ડર

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ આર.ટી. વાચ્છાણી દ્વારા)

૧. ભરૂચની માનનીય એડિશનલ સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૪૨/૨૦૦૯ માં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ અને ૨૦૧ હેઠળના ગુનાઓ માટે ૧૨.૦૮.૨૦૧૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા દોષિત ઠેરવવા અને સજાના ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, જેમાં અપીલકર્તા આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ અને ૧૨૦-બી હેઠળ આજીવન કેદની સજા અને રૂ. ૨,૦૦૦/- નો દંડ, દંડ ન ભરે તો છ મહિનાની સખત કેદ અને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૨૦૧ હેઠળ પાંચ વર્ષની કેદ અને રૂ. ૫૦૦/- નો દંડ, દંડ ન ભરે તો ત્રણ મહિનાની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે, તે અપીલકર્તાઓએ ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ આ અપીલ દાખલ કરી છે.

૨. આ અપીલ દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ ફરિયાદ પક્ષના ફરિયાદી, દેવેન્દ્રસિંહ ભૂપતસિંહ વરાછિયા, ૨૬.૧૨.૨૦૦૮ ના રોજ સવારે ૮:૩૦ વાગ્યે અંકલેશ્વર ખાતે તેમની ઓફિસે ગયા હતા. જ્યારે તેઓ ફરજ પર હાજર હતા, ત્યારે સાંજે ૫:૧૫ વાગ્યે તેમને ગણેશ સુગર ફેક્ટરી, વાટારીયાના મોતીસિંહ ગણપતસિંહ માતિયાડા તરફથી

મોબાઈલ ફોન પર કોલ આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, ફરિયાદી તરત જ અંકલેશ્વરથી વાટારીયા સુગર ફેક્ટરી આવ્યા હતા. તેમના આગમન પછી, મોતીસિંહ ફરિયાદીને તેમના વાહન પર વાટારીયા ગામના બહારના ભાગમાં લઈ ગયા અને તેમને તેમના નાના ભાઈ મનીષનો મૃતદેહ બતાવ્યો. મૃતદેહ પર જીવડાં ફરતા હતા અને પેટ અને છાતી પર તીક્ષ્ણ હથિયારથી થયેલી ઈજાઓ જોવા મળી હતી.

૨.૨ વાલિયા પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરિયાદ નોંધાવ્યા બાદ અને તપાસ દરમિયાન, તે બહાર આવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૧, ભૂપેન્દ્રભાઈ નગીનભાઈ મહીયાવંશી, સાક્ષી પંકજકુમારી સાથે પ્રેમ સંબંધ ધરાવતા હતા. પંકજકુમારી અને ફરિયાદીના મૃતક ભાઈ મનીષ બંને સુરતની શિક્ષણ ભારતી કોલેજમાં સાથે અભ્યાસ કરતા હતા. પરિણામે, મૃતક અને પંકજકુમારી વચ્ચે વારંવાર સંદેશાઓ અને ટેલિફોન પર વાતચીત થતી હતી, જે ભૂપેન્દ્રને સ્વીકાર્ય ન હતું. મનીષને રસ્તામાંથી હટાવવાના હેતુથી, ૨૦.૧૨.૨૦૦૮ ના રોજ આરોપી ભૂપેન્દ્રએ મૃતક મનીષને મારી નાખવાના ઈરાદા સાથે, તેના ઘરેથી કામરેજ આવીને, મૃતક અને પંકજકુમારીની કોલેજ બહારની પ્રવૃત્તિઓ વિશે માહિતી એકત્રિત કરી હતી, અને પંકજકુમારીને કેમેરા આપવાના બહાને તેણીને કોલેજમાં મળ્યો હતો. કોલ વિગતોમાંથી મોબાઈલ નંબર મેળવ્યા પછી, તેણે આરોપી નં. ૨ પ્રકાશને તેના મોબાઈલ ફોન પર કોલ કર્યો અને તેને કામરેજ બોલાવ્યો. ત્યારબાદ, તેમને જાણવા મળ્યું કે મૃતક તેના વતન વાલિયા જઈ રહ્યો હતો. તે મુજબ, આરોપીઓ, આરોપી ભૂપેન્દ્રની માલિકીની GJ-૧૯-N-૪૬૦ નોંધણી નંબરની હોન્ડા મોટરસાયકલ પર સવાર થઈને, કામરેજથી આગળ વધ્યા અને

નેશનલ હાઈવે નં. ૮ ની નજીક આવેલા વાલિયા-અંકલેશ્વર કોસરોડ્સ પર મૃતકના આગમનની પ્રતીક્ષામાં ઊભા રહ્યા. મૃતકના આગમન પર, આરોપીએ તેનો વિશ્વાસ જીત્યો અને તેને કહ્યું કે તેઓ તેને વાલિયા મૂકવા જઈ રહ્યા છે. આ બહાને, મૃતકને મોટરસાયકલ પર બેસાડવામાં આવ્યો. વાટારીયા સુગર ફેક્ટરીથી વાલિયા તરફ જતા સમયે, તેઓ ગામ બડાબેડા તરફ જતા કાચા રસ્તા પર વળી ગયા જ્યાં ભૂપેન્દ્રએ પંકજકુમારી સંબંધિત બાબતોની ચર્ચા કરવાના બહાને અને કુદરતી હાજત પૂરી કરવાના બહાને રસ્તાની બાજુએ મોટરસાયકલ ઊભી રાખી. વાતચીત કરતી વખતે, ભૂપેન્દ્ર મૃતકને ગામ નાલધારીની હદમાં, એક સમડીના ઝાડ પાસેના ખેતરમાં લઈ ગયો, અને સાંજે લગભગ ૬:૪૫ વાગ્યે, ભૂપેન્દ્રએ તેના ખિસ્સામાંથી લોખંડની પટ્ટી જેવું હથિયાર કાઢ્યું અને મૃતક મનીષના પેટ અને છાતી પર જીવલેણ ઘા કર્યા, જેના કારણે તેની મૃત્યુ થઈ. આમ, આરોપીઓએ ગુનાહિત કાવતરું રચીને મૃતક મનીષની હત્યા કરી અને, પુરાવાનો નાશ કરવાના ઈરાદાથી, મૃતદેહને ઘટનાસ્થળે છોડી દીધો.

૨.૩ તે મુજબ, વાલિયા પોલીસ સ્ટેશનમાં CR નં.૧૩૩/૨૦૦૮ નોંધવામાં આવી હતી. પોલીસે તપાસ કર્યા પછી, જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ (JMFC) ની કોર્ટ સમક્ષ આરોપીઓ વિરુદ્ધ ચાર્જશીટ દાખલ કરી હતી. જો કે, સદર કોર્ટ પાસે કલમ ૩૦૨ IPC હેઠળ ગુનાની સુનાવણી કરવાની સત્તા ન હોવાથી, કેસ સેશન્સ કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદ પક્ષના પુરાવા પૂર્ણ થયા પછી, સેશન્સ કોર્ટે આરોપીઓને વિવિધ ગુનાહિત સંજોગો વિશે પૂછપરછ કરી હતી. આરોપીઓએ તમામ ગુનાહિત સંજોગોનો ઈન્કાર કર્યો હતો

અને તેઓ નિર્દોષ હોવાનું જણાવ્યું હતું. પુરાવા, સાક્ષીઓની જુબાની અને બંને પક્ષોની રજૂઆતોની તપાસ કર્યા પછી, સેશન્સ કોર્ટે આરોપીઓને દોષિત ઠેરવતો ચુકાદો નોંધ્યો હતો.

૩. અમે અપીલકર્તા-દોષિતના વિદ્વાન એડવોકેટ અને પ્રતિવાદી-રાજ્ય માટે વિદ્વાન એ.પી.પી. ની રજૂઆતો સાંભળી છે અને સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની ઝીણવટભરી તપાસ કરી છે.

૪. અપીલકર્તા આરોપીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે સમગ્ર કેસ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાઓ (circumstantial evidence) પર આધારિત હોવાથી, ફરિયાદ પક્ષ પોતાનો કેસ શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે અને સમગ્ર સાંકળ સાબિત થતી નથી, તેથી સેશન્સ કોર્ટે અપીલકર્તા આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદીએ શંકાના આધારે આરોપીનું નામ આપ્યું હતું. વધુમાં, જ્યારે ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓનું વર્તન અસ્વાભાવિક અને અસંગત હોય ત્યારે સેશન્સ કોર્ટે અપીલકર્તાને શંકાનો લાભ આપવો જોઈતો હતો.

૪.૧ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સેશન્સ કોર્ટે વૈજ્ઞાનિક પુરાવા અને પોલીસ સમક્ષ કરેલી આરોપીની કબૂલાત (confessional statement) ના આધારે સજા સંભળાવી છે, જે કાયદાની નજરમાં કોઈ પુરાવાકીય મૂલ્ય ધરાવતી નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ગુના પહેલા આરોપીઓને સાથે જોનાર કોઈ સાક્ષી આગળ આવ્યો નથી અને તેથી સજાનો સિદ્ધાંત ભૂલભરેલો છે.

જ.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સેશન્સ કોર્ટે ઘટના પછીના પંચનામા અને તપાસ અધિકારીના પુરાવા પર વધુ આધાર રાખ્યો છે. ફરિયાદ પક્ષ 'લાસ્ટ સીન ટુગેધર' (છેલ્લે સાથે જોયા) ના સિદ્ધાંત પર આધારિત છે, પરંતુ તે સાબિત કરવા માટે કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીની તપાસ કરવામાં આવી નથી.

જ.૩ અપીલકર્તાના એડવોકેટે લક્ષ્મણ પ્રસાદ ઉર્ફે લક્ષ્મણ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય [(૨૦૨૩) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯૯] અને મુનિકૃષ્ણ ઉર્ફે કૃષ્ણા વિ. ઉલસૂર પી.એસ. [૨૦૨૨ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન એસ.સી. ૧૪૪૯] ના કેસમાંના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે અને જણાવ્યું છે કે જો પરિસ્થિતિઓની સાંકળમાં એક કડી પણ ખૂટતી હોય અને સાબિત ન થાય, તો પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાઓના આધારે સજા રદ કરવી જોઈએ.

જ.૪ ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને, અપીલકર્તા – આરોપીઓના વિદ્વાન એડવોકેટ આ અપીલને મંજૂર કરવા અને દોષિત ઠેરવવાના તથા સજાના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવા વિનંતી કરે છે.

પ. પ્રતિવાદી – રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન APP શ્રી રોનક રાવલે રજૂઆત કરી છે કે દોષિત ઠેરવવાના વિવાદિત આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી, કારણ કે વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટે પુરાવાઓના સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકન પછી નિર્ણય લીધો છે અને કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓના આધારે અપીલકર્તા – આરોપીને દોષિત ઠેરવ્યા છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવા ગુનામાં આરોપીઓની સંડોવણી સાબિત કરે છે. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે કોર્ટ સમક્ષ તપાસવામાં આવેલા સાક્ષીઓના પુરાવાઓએ ફરિયાદ

પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું છે અને ઘટના જે રીતે બની હતી તેનું વર્ણન કર્યું છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સદર સાક્ષીઓના પુરાવામાં કોઈ એવી ચૂક કે વિરોધાભાસ રેકૉર્ડ પર આવ્યો નથી કે જેને કારણે તેમના પુરાવાને નકારી શકાય. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓએ કોર્ટ સમક્ષ ઘટનાક્રમની સમગ્ર સાંકળનું વર્ણન કરતા જુબાની આપી છે, જેના દ્વારા આરોપીઓની સંડોવણી સાબિત થાય છે, જે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા અને સાબિત કરાયેલા વૈજ્ઞાનિક પુરાવાઓ સાથે સુસંગત છે, અને તેથી દોષિત ઠેરવવાના ચુકાદા અને આદેશમાં હસ્તક્ષેપ ન કરવો જોઈએ.

૬. અપીલકર્તા – આરોપીઓના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ગજેન્દ્ર બઘેલ અને પ્રતિવાદી – રાજ્ય માટે વિદ્વાન APP શ્રી રોનક રાવલને સાંભળ્યા અને સાક્ષીઓની જુબાની તેમજ રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ તેમજ વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશનું અવલોકન કર્યું.

૭. શરૂઆતમાં, જો હાથ પરનો કેસ જોવામાં આવે, તો તે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાઓનો કેસ છે અને કેસ ચલાવતી વખતે, ફરિયાદ પક્ષે મુખ્યત્વે સાંકળની ત્રણ કડીઓ સ્થાપિત કરવી જરૂરી છે: (i) હેતુ (motive); (ii) લાસ્ટ સીન (છેલ્લે સાથે જોયા); અને (iii) હથિયારની રિકવરી, જે આરોપીની સંડોવણી દર્શાવે છે. આમ, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, સંબંધિત કોર્ટે તે મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે કે શું ફરિયાદ પક્ષનો કેસ સાબિત કરવા માટે ઉપરોક્ત ત્રણ પાસાઓ પૂર્ણ થાય છે કે નહીં અને જો ન થાય, તો તેનો લાભ

આરોપીને મળશે, કારણ કે ફરિયાદ પક્ષ સમગ્ર સંજોગો પૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ જઈને પોતાનો કેસ શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે.

૮. હવે, હાથ પરના કેસની હકીકતો તરફ વળતા, રેકૉર્ડ પરથી જણાય છે કે ફ.સા. ૬ – દેવેન્દ્રસિંહ ભૂપતસિંહ વરાછિયાની જુબાની આંક ૩૦ પર લેવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીએ તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે હંમેશની જેમ તેઓ ૨૬/૧૨/૨૦૦૮ ના રોજ અંકલેશ્વર ખાતે તેમની નોકરી પર ગયા હતા અને તેમને તેમના કાકાનો ફોન આવ્યો હતો જેમાં મનીષના ઠેકાણા વિશે પૂછવામાં આવ્યું હતું, જેના જવાબમાં તેમણે કહ્યું હતું કે મનીષ દર ૧૫ દિવસે આવતો હતો અને ત્યારબાદ બીજી વખત ફોન આવ્યો જેમાં તેમને વાટારીયા સુગર ફેક્ટરી આવવા માટે કહેવામાં આવ્યું અને તેઓ ત્યાં ગયા હતા અને ત્યારબાદ તેઓ બંને કારમાં ગણેશ સુગર ફેક્ટરી પાસે આવેલા ખેતરમાં ગયા હતા જ્યાં પોલીસ હાજર હતી અને તેમણે તેમને એક મૃતદેહ બતાવ્યો અને સદર મૃતદેહની ઓળખ કરવા કહ્યું; જેના જવાબમાં તેમણે કહ્યું કે તે તેમનો નાનો ભાઈ – મનીષ છે જેના પર તીક્ષ્ણ હથિયારથી હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. આ સાક્ષીએ ત્યારબાદ પોલીસ સ્ટેશન જઈને ફરિયાદ નોંધાવી હતી જે આંક ૩૧ પર રજૂ કરવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીનું કોસ-એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવ્યું હતું પરંતુ તેમાં એવું કંઈ જણાયું ન હતું કે તેમને કોઈ વ્યક્તિગત જાણકારી હતી કે મૃતક નાના ભાઈને કુમુદબેન સાથે કોઈ પ્રેમ સંબંધ હતો અથવા તેમના નાના ભાઈને તેની સાથે લગ્ન કરવા હતા. આમ, આ સાક્ષીના પુરાવા એવું સૂચવતા નથી કે મૃતકને કોઈ મિત્રતા કે પ્રેમ સંબંધ હતો જે તેના મૃત્યુનું કારણ હોય.

૯. ફ.સા. ૧૦ – વિપુલ નરેન્દ્રભાઈ તડવીની જુબાની આંક ૩૯ પર લેવામાં આવી છે. સાક્ષીએ તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તેઓ મૃતક મનીષને જાણતા હતા કારણ કે તેઓ ૧૨મા ધોરણથી તેમજ કોલેજમાં ત્રણ વર્ષ સાથે અભ્યાસ કરતા હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તે શનિવાર હતો અને હંમેશની જેમ તેઓ કોસંબાથી સુરત કોલેજ ગયા હતા અને કોલેજ છૂટ્યા પછી, તેઓ મેમુ ટ્રેનમાં અંકલેશ્વર આવ્યા અને વાલિયા ગામ જવા માટે, તેઓ સ્ટેશનની બહાર આવ્યા અને જીપ કારમાં બેઠા, જે વાલિયા ચોકડી પાસે આવેલા ST બસ ડેપોની પાછળ સ્થિત GIDC પેટ્રોલ પંપ પર ડીઝલ ભરવા માટે થોભી હતી. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેઓ જીપ કારની આગળની સીટ પર બેઠા હતા અને તેમણે પેટ્રોલ પંપની સામે મનીષને જોયો; તેની સાથે અન્ય બે વ્યક્તિઓ હતી અને તેમની પાસે મોટરસાયકલ હતી અને તેઓ ત્રણેય એકબીજા સાથે વાત કરી રહ્યા હતા. મનીષના હાથમાં એક બોર્ડ અને બેગ હતી, ત્યારે અચાનક એક વ્યક્તિ મોટરસાયકલ પર આવ્યો, આ ત્રણ વ્યક્તિઓને મળ્યો અને બે મિનિટમાં જતો રહ્યો અને ત્યારબાદ મનીષ મોટરસાયકલ પર આગળ વધવા લાગ્યો; એટલે કે બેસી ગયા પછી ત્રણેય વ્યક્તિઓ મોટરસાયકલ પર ગયા. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે જીપ કારમાં ડીઝલ ભરવામાં થોડો સમય લાગ્યો અને ત્યારબાદ જીપ કાર વાલિયા તરફ જવા લાગી અને જીપ ગુજરાત ગાર્ડિયન સ્કૂલ પાસે મોટરસાયકલને ઓવરટેક કરી ગઈ. મોટરસાયકલ ૩૦ થી ૪૦ કિલોમીટરની ઝડપે દોડતી હતી અને મોટરસાયકલ પર લાલ રંગની પટ્ટી હતી. મનીષ સાથે અન્ય બે વ્યક્તિઓ હતી, જેમાંથી એક મધ્યમ કદની અને બીજી સાધારણ કદની

હતી. આ સાક્ષીએ સદર બે વ્યક્તિઓને ઓળખી બતાવી ન હતી અને કોર્ટ રૂમમાં જોયા પછી, તેમણે ખાસ કરીને કહ્યું ન હતું કે તે બે વ્યક્તિઓ આ જ હતી. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેઓ મનીષને લાંબા સમયથી જાણતા હતા તેથી તેમણે તેને ઓળખી લીધો; પરંતુ બે વ્યક્તિઓ સંપૂર્ણપણે અજાણી હતી. મનીષનો ચહેરો તેમની તરફ હતો અને બાકીની બે વ્યક્તિઓનો ચહેરો મનીષ તરફ હતો. સાક્ષીએ જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ત્યારબાદ લગભગ છ દિવસ પછી, તેઓ તેમના ઘરે વાલિયા આવ્યા અને તેમને મનીષની હત્યા થયાની જાણ થઈ. પોલીસે તેમનું નિવેદન નોંધ્યું હતું. આ સાક્ષીનું બીજું બાજુ દ્વારા કોસ-એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે તેમણે મનીષ અને અન્ય બે વ્યક્તિઓને લગભગ પાંચથી સાત મિનિટ માટે જોયા હતા અને શિયાળો હોવા છતાં અંધારું નહોતું. આ સાક્ષીના પુરાવા પરથી આરોપીઓની સંડોવણી સૂચવતું કંઈ પણ બહાર આવ્યું નથી, જોકે સાક્ષીએ ગુના પહેલા મૃતક મનીષ સાથે બે અજાણી વ્યક્તિઓને જોયા હોવાની જુબાની આપી હતી અને આમ આ સાક્ષીના પુરાવા આરોપીઓ મૃતક સાથે અંતિમ વાર સાથે જોવા મળ્યા હોવાની હકીકત સૂચવતા નથી.

૧૦. ફ.સા. નં. ૧૧ – રામસિંહ કેસરસિંહ વર્માની જુબાની આંક ૪૦ પર લેવામાં આવી છે. સાક્ષીએ તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટના ૨૦/૧૨/૨૦૦૮ ના રોજ બની હતી અને તે દિવસે, તેઓ વાલિયાથી અંકલેશ્વર ગયા હતા અને સાંજે તેમનું કામ પૂરું કરીને વાલિયા ચોકડી આવ્યા હતા અને તે સમયે, રસ્તાની સામેની બાજુએ, તેમણે મોટરસાયકલ પર મનીષને અન્ય બે વ્યક્તિઓ સાથે

જોયો હતો. મોટરસાયકલ પર લાલ પટ્ટી હતી અને મનીષના ખભા પર બેગ હતી. તેની પાસે એક કાળું બોર્ડ પણ હતું. જીપ આવ્યા પછી, તે જતો રહ્યો. તેમણે મામલતદાર કચેરીમાં મનીષ સાથે બે અજાણી વ્યક્તિઓને હાજર જોઈ હતી અને સદર બે વ્યક્તિઓ કોર્ટમાં હાજર હતી અને તેમણે તેમને ઓળખી બતાવ્યા હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે પોલીસે તેમનું નિવેદન નોંધ્યું હતું. આ સાક્ષીનું બીજું બાજુ દ્વારા કોસ-એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે મૃતક મનીષની બેસણાની વિધિમાં હાજરી આપતા પહેલા, સાક્ષી પોલીસ સ્ટેશન ગયા હતા. આમ, TI પેરેડ દરમિયાન આ સાક્ષી દ્વારા આરોપીની ઓળખ અંગેના પુરાવા દૂષિત છે તેમ કહી શકાય કારણ કે સાક્ષી પોલીસ સ્ટેશન ગયા હતા ત્યારે તેમણે આરોપીઓને જોયા હોવાની શક્યતા હોઈ શકે છે અને તેથી આ સાક્ષીના પુરાવા ફરિયાદ પક્ષને મદદરૂપ છે તેમ કહી શકાય નહીં.

૧૧. આમ, ઉપરોક્ત બે સાક્ષીઓના પુરાવા પરથી જોઈ શકાય છે કે જેના પર સેશન્સ કોર્ટે અપીલકર્તા-આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા માટે ભારે આધાર રાખ્યો છે, ગુના સાથે આરોપીઓને જોડવા માટે કોઈ સીધા પુરાવા બહાર આવ્યા નથી અને આરોપીઓના નામ આપ્યા વગર માત્ર ગુના પહેલા મૃતક સાથે હોવાના દાવાના આધારે ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી. કોઈ શંકા નથી કે આ સાક્ષીઓએ ગુના પહેલા મૃતક મનીષને અન્ય બે વ્યક્તિઓ (અજાણી વ્યક્તિઓ) સાથે મોટરસાયકલ પર જોયા હોવાનું જણાવ્યું હતું; પરંતુ ગુનો નોંધાયો ત્યારે સાક્ષીઓ તેમના નામ આપી શક્યા ન હતા. ઉપરના બંને સાક્ષીઓમાંથી કોઈએ ગુના પહેલા મૃતક સાથે જોતી વખતે આરોપીઓના નામ આપ્યા નથી. વધુમાં, ફ.સા.

૧૧ એ જણાવ્યું છે કે તેઓ મૃતકની બેસણાની વિધિમાં હાજરી આપતા પહેલા પોલીસ સ્ટેશન ગયા હતા અને તેથી સદર સાક્ષી દ્વારા TI પેરેડ દરમિયાન આરોપીઓની ઓળખ પણ શંકાના દાયરામાં આવે છે અને તેથી TI પેરેડ દરમિયાન આરોપીઓની ઓળખ અંગેના પુરાવા ફરિયાદ પક્ષને બચાવી શકશે નહીં કારણ કે તે વિશ્વાસપાત્ર નથી. વિદ્વાન સેશન્સ જજે આ સાક્ષીઓના પુરાવા પર આધાર રાખવામાં ભૌતિક ભૂલ કરી છે કારણ કે આ સાક્ષીઓના પુરાવાથી ગુનામાં અપીલકર્તા – આરોપીઓની સંડોવણી સાબિત થતી નથી. વધુમાં, TI પેરેડ અંગેના પુરાવા અંગે, એવું જણાય છે કે આરોપીઓની ધરપકડના સાત દિવસ પછી, પોલીસ દ્વારા એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ મારફતે સદર TI પેરેડ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને તેથી સાક્ષીઓ દ્વારા આરોપીઓને જોયા હોવાની શક્યતા નકારી શકાય નહીં અને તેથી આવી TI પેરેડનું કાયદાની નજરમાં કોઈ પુરાવાકીય મૂલ્ય નથી.

૧૨. વધુમાં, જ્યાં સુધી હેતુ (motive) ના ભાગનો સંબંધ છે, એટલે કે ફરિયાદીના મૃતક ભાઈ અને પંકજકુમારી વચ્ચેના પ્રેમ સંબંધ / મિત્રતાનો, તો સદર સાક્ષીને ફ.સા. ૧૨ તરીકે આંક ૪૧ પર તપાસવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેમને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે, કારણ કે તેમણે આરોપી – પ્રકાશને ઓળખવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. કોસ-એક્ઝામિનેશન દરમિયાન, આ સાક્ષીએ તેમની અને ભૂપેન્દ્રભાઈ વચ્ચે પ્રેમ સંબંધ હોવાની હકીકતનો પણ ઇનકાર કર્યો છે અને જ્યારે પૂછવામાં આવ્યું કે શું ભૂપેન્દ્રભાઈને મૃતક મનીષ સાથે તેમની મિત્રતા ગમે

છે કે નહીં; ત્યારે તેમણે જણાવ્યું કે તે સાચું નથી. આમ, હેતુનો ભાગ, એટલે કે મૃતકને રસ્તામાંથી હટાવવા માટે, આરોપીઓએ મૃતકની હત્યા કરી હતી, તે પણ શંકાથી પર સાબિત થયો નથી કારણ કે જે વ્યક્તિ સાથે કહેવાતા સંબંધોનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો તેમણે સદર હકીકતનો ઇનકાર કર્યો છે અને તેથી, ફરિયાદ પક્ષ ફરિયાદ પક્ષના કેસના હેતુના ભાગને સાબિત કરવામાં નોંધપાત્ર રીતે નિષ્ફળ ગયું છે.

૧૩. રેકૉર્ડ પરથી વધુમાં જણાય છે કે વિદ્વાન સેશન્સ જજે દશરથભાઈ બાલુભાઈ વસાવાના ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધાયેલા પોલીસ નિવેદન પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં જણાવ્યું છે કે આરોપી – ભૂપેન્દ્ર હાજર હતો અને આરોપી – પ્રકાશે તેમને પરિચય કરાવ્યો હતો અને મૃતક – મનીષ પણ હાજર હતો અને વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેઓ મનીષને વાલિયા મૂકવા ગયા હતા. સદર દશરથભાઈને ફ.સા. ૭ તરીકે આંક ૩૨ પર તપાસવામાં આવ્યા છે; જો કે, સદર સાક્ષીને ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે; જોકે વિદ્વાન સેશન્સ જજે તે વ્યક્તિ દ્વારા પોલીસ સમક્ષ ક્રિ.પ્રો.કો. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ આપેલા નિવેદન પર આધાર રાખ્યો છે જેમને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી તરીકે તપાસવામાં આવ્યા છે અને જેમને કોર્ટ સમક્ષ ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે, જેને કોઈ પણ પાયા વગરનું કહી શકાય કારણ કે પોલીસ સમક્ષ આપેલા નિવેદનનો ઉપયોગ માત્ર પુષ્ટિ (corroboration) ના હેતુ માટે જ થાય છે અને તે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતું નથી.

૧૪. આ તબક્કે, એ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે રેણુકા પ્રસાદ વિ. સ્ટેટ રિપ્રોઝન્ટેડ બાય આસિસ્ટન્ટ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ [૨૦૨૫ આઈ.એન.એસ.સી. ૬૫૭] ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય મુજબ, એ સ્પષ્ટપણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ક્રિ.પ્રો.કો. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળનું નિવેદન એ પુરાવાનો મુખ્ય ભાગ (substantive piece of evidence) નથી. ફકરા નં. ૨૫ થી ૨૬ માં કરવામાં આવેલા સંબંધિત અવલોકનો નીચે મુજબ છે:

“૨૫. ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૮૮૮ ની કલમ ૧૬૨ અંગે કાલી રામ વિ. સ્ટેટ ઓફ એચ.પી.ના કેસમાં ચર્ચા કરવામાં આવી હતી, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આ જોગવાઈ સ્પષ્ટ કરે છે કે ‘તપાસ દરમિયાન કોઈ પણ વ્યક્તિ દ્વારા પોલીસ અધિકારીને આપવામાં આવેલું નિવેદન, પેટા-કલમ (૧) ના પ્રોવિસોમાં જણાવ્યા મુજબ સાક્ષીને વિરોધાભાસી સાબિત કરવા અથવા પેટા-કલમ (૨) માં દર્શાવેલ હેતુઓ સિવાય અન્ય કોઈ હેતુ માટે વાપરી શકાતું નથી’ (સિક પેરા-૧૭). આ સિદ્ધાંતને આર. શાજી વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરળના કેસમાં ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૮૭૩ ની કલમ ૧૬૨ ના સંદર્ભમાં ફરીથી દોહરાવવામાં આવ્યો હતો. આ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ‘સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળના નિવેદનો માત્ર વિરોધાભાસ (contradiction) સાબિત કરવા માટે જ વાપરી શકાય છે અને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૪ હેઠળના નિવેદનો સમર્થન (corroboration) અને વિરોધાભાસ બંને માટે વાપરી શકાય છે’ (સિક પેરા-૨૫). વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જોકે કલમ ૧૬૪ હેઠળ નોંધાયેલ સાક્ષીના નિવેદનનો હેતુ બેવડો છે, પરંતુ એવી કોઈ દરખાસ્ત નથી કે જો કોઈ સાક્ષીનું નિવેદન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ કલમ ૧૬૪ હેઠળ નોંધાયેલું હોય, તો કોર્ટમાં તે સાક્ષીની જુબાનીને નકારી કાઢવી જોઈએ. રાજેન્દ્ર સિંહ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. એવો કેસ હતો જેમાં હાઈકોર્ટે, વર્તમાન કેસની જેમ, છ સાક્ષીઓના નિવેદનો પર આધાર

રાખ્યો હતો, જે તપાસ અધિકારી (IO) દ્વારા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યા હતા, અને એવા તારણ પર આવ્યા હતા કે આરોપી ગુનાના સ્થળે હાજર રહી શકે નહીં, કારણ કે તે અલ્હાબાદમાં નગર નિગમની બેઠકમાં હાજર હતો. તેમાં અસ્પષ્ટપણે એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે ‘સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળનું નિવેદન પુરાવાનો મુખ્ય ભાગ નથી. સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૨ ની પેટા-કલમ (૧) ના પ્રોવિસોને ધ્યાનમાં લેતા, આ નિવેદનનો ઉપયોગ માત્ર તે નિવેદન આપનાર વ્યક્તિને તે જ પ્રોવિસોમાં નિર્ધારિત રીતે વિરોધાભાસી સાબિત કરવાના મર્યાદિત હેતુ માટે જ થઈ શકે છે’ (સિક પેરા-૬). એવું જોવા મળ્યું હતું કે હાઈકોર્ટે આરોપી દ્વારા દાવો કરાયેલ અલીબી (ગુનાના સમયે અન્યત્ર હોવાની દલીલ) પર નિષ્કર્ષ નોંધવામાં સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય પુરાવાઓ પર આધાર રાખીને કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી હતી.

૨૬. તપાસ અધિકારીઓ (IOs) દ્વારા હેતુ, કાવતરું અને તૈયારી અંગે કરવામાં આવેલી રજૂઆતો એ સરકારી પક્ષની વાર્તા તરીકે સામે આવે છે, જે તપાસ દરમિયાન પોલીસ દ્વારા પૂછપરછ કરાયેલા વિવિધ સાક્ષીઓના સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૧ હેઠળના નિવેદનો પરથી જાણી શકાય છે; જે નિવેદનો સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૨ હેઠળ સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય છે. માત્ર એટલા માટે કે તપાસ અધિકારીઓએ એવી વાત કરી છે કે તપાસ દરમિયાન સાક્ષીઓ દ્વારા આવા નિવેદનો આપવામાં આવ્યા હતા, તે તેમને એવી વિશ્વસનીયતા આપતું નથી કે જેથી તેનો સ્વીકાર કરી શકાય, સિવાય કે સાક્ષીઓએ પોતે જ આવા હેતુ અથવા કૃત્યો કે જેનાથી કાવતરાનું અનુમાન લગાવી શકાય, તેમજ તૈયારી વિશે કોર્ટમાં પુરાવા આપીને સાબિત કર્યું હોય. અમે કોર્ટમાં તપાસ દરમિયાન સાક્ષીઓ દ્વારા હેતુ, કાવતરું કે તૈયારી અથવા તો ગુનો પોતે સાબિત થયેલો શોધી શક્યા નથી. સાક્ષીઓ પોતાના કારણોસર ફરી ગયા હતા (hostile થયા હતા). સાક્ષીઓ ફરી જવા પર માત્ર એક જ અનુમાન શક્ય છે કે કાં તો તેમને અજાણ્યા કારણોસર મનાવવામાં આવ્યા હતા અથવા સી.આર.પી.સી. ની

કલમ ૧૬૧ હેઠળ આપેલા નિવેદનોમાંથી ફરી જવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું અથવા તેમણે પોલીસ અધિકારીઓ સમક્ષ આવા નિવેદનો આપ્યા જ ન હતા. માત્ર એટલા માટે કે આ વાર્તા તપાસ અધિકારીના મોઢેથી બહાર આવી, તેના પર વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં અને તેને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૧૬૨ હેઠળ કલમ ૧૬૧ ના નિવેદનોને આપવામાં આવેલી કાયદાકીય માન્યતા કરતાં વધુ માન્યતા આપી શકાય નહીં.”

આમ, વિદ્વાન સેશન્સ જજે કાયદાના પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લીધા નથી અને સી.આર.પી.સી. (Cr.P.C.) ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ પોલીસ સમક્ષ આપવામાં આવેલા આવા નિવેદન પર આધાર રાખ્યો છે, અને આમ કરીને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવતી વખતે જે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે, તે કાયદાના પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે.

૧૫. આ બાબત પણ રેકૉર્ડ પર આવે છે કે પ્રોસિક્યુશન (સરકારી પક્ષ) ના કેસ મુજબ, મૃતકના લોહીવાળા કપડાંનો ભાગ કપાયેલી સ્થિતિમાં મળી આવ્યો હતો; જ્યારે એફ.એસ.એલ. (FSL) રિપોર્ટ મુજબ, તપાસ માટે મોકલેલા કપડાં કપાયેલી સ્થિતિમાં નહોતા, અને આ બાબત પ્રોસિક્યુશનના કેસ પર મોટો પ્રશ્ન ઊભો કરે છે. રેકૉર્ડ પરથી એવું પણ જણાય છે કે કબ્જે કરવામાં આવેલો મુદ્દામાલ ૩/૧/૨૦૦૯ ના રોજ એફ.એસ.એલ. માં મોકલવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે કથિત ઘટના ૨૦/૧૨/૨૦૦૮ ના રોજ બની હતી અને આરોપીની ધરપકડ ૨૦/૧/૨૦૦૯ ના રોજ કરવામાં આવી હતી, જે આરોપીની ધરપકડ પહેલા જ મુદ્દામાલ મોકલી દેવાની હકીકત વિશે ઘણું કહી જાય છે. જો કે, વિદ્વાન સેશન્સ જજે આ પાસાને ધ્યાનમાં લીધું નથી અને પોલીસ સમક્ષ સાક્ષી

દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનના આધારે દોષિત ઠેરવ્યા છે, જેનું કાયદાની દ્રષ્ટિએ કોઈ પુરાવાકીય મૂલ્ય નથી, કારણ કે તે સાક્ષીને પણ પ્રોસિક્યુશન દ્વારા હોસ્ટાઈલ (ફરી ગયેલ) જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૬. ઉપરના બે પાસાઓને ધ્યાનમાં લેતા, વિદ્વાન સેશન્સ જજે આરોપીને ગુના સાથે જોડવા માટે ‘છેલ્લે સાથે જોયા’ (last seen together) ના સિદ્ધાંત પર વિશ્વાસ કરીને આરોપીને દોષિત ઠેરવ્યો છે, તેમજ પોલીસ સમક્ષ નોંધાયેલા નિવેદનને ધ્યાનમાં લીધું છે જે કાયદાની દ્રષ્ટિએ ગ્રાહ્ય નથી. આ કોર્ટના મતે, આ નિવેદનને ‘છેલ્લે સાથે જોયા’ ના સિદ્ધાંત પર અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવા માટેનો આધાર બનાવી શકાય નહીં.

૧૭. ઉપર્યુક્ત પુરાવાઓના મૂલ્યાંકનના પ્રકાશમાં, એવું જણાય છે કે આ એવો કેસ નથી જેમાં સંજોગોજન્ય પુરાવાઓની સંપૂર્ણ સાંકળ કાયદા મુજબ પૂર્ણ થતી હોય, જે આરોપીનો ગુનો સૂચવે અને અન્ય કોઈ થિયરીને નકારી કાઢે. પ્રસ્તુત કેસમાં, વિદ્વાન સેશન્સ જજ એ પાસાને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે કે શું પ્રોસિક્યુશન દ્વારા આક્ષેપિત હેતુ સાબિત થયો છે? કારણ કે મુખ્ય સાક્ષી ફ.સા.-૧૧, જેની સાથે મૃતકનું પ્રેમ સંબંધ/મિત્રતા હોવાનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો, તે સાબિત થયું નથી કારણ કે તે સાક્ષીએ પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. તેવી જ રીતે, જે બે સાક્ષીઓએ ગુનો બનતા પહેલા મૃતકને આરોપી સાથે જોયા હોવાનો દાવો કર્યો હતો, તેઓ પણ ગુનાની નોંધણી સમયે આરોપીઓના નામ આપવામાં અને

કોર્ટ સમક્ષ આરોપીઓની ઓળખ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા, અને આથી પ્રોસિક્યુશનની સમગ્ર વાર્તા શંકાના દાયરામાં આવે છે.

૧૮. સંજોગોજન્ય પુરાવાના કેસમાં, કાયદા મુજબ સાંકળ એવી રીતે પૂર્ણ થવી જરૂરી છે કે જે અન્ય કોઈ થિયરીને નકારીને આરોપીનો ગુનો સૂચવે. જો એક પણ કડી ગાયબ હોય અને સાબિત ન થઈ હોય, તો આ મુદ્દે કાયદાના પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંતોને જોતા, દોષિત ઠેરવવાના નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી બને છે. આ તબક્કે, અમે લક્ષ્મણ પ્રસાદ ઉર્ફે લક્ષ્મણ (ઉપરોક્ત) ના કેસના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય માનીએ છીએ, જ્યાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે શરદ બિરધીચંદ શારદા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર [(૧૯૮૪) ૪ એસ.સી.સી. ૧૧૬] અને શૈલેન્દ્ર રાજદેવ પાસવાન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત [(૨૦૨૦) ૧૪ એસ.સી.સી. ૭૫૦] ના કેસનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, ફક્ત ૨ થી ૪ માં નીચે મુજબના અવલોકનો કરીને દોષિત ઠેરવવાનો આદેશ રદ કર્યો હતો:

૨. પ્રસ્તુત કેસ સંજોગોજન્ય પુરાવાઓનો કેસ છે. પ્રોસિક્યુશને સાંકળની ત્રણ કડીઓ સ્થાપિત કરવા માટે પુરાવા રજૂ કર્યા: (i) હેતુ, (ii) છેલ્લે સાથે જોયા (last seen), અને (iii) અપીલકર્તાના ઈશારે હુમલામાં વપરાયેલ હથિયારની રિકવરી (કબ્જે કરવું). હાઈકોર્ટે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની તપાસ કરતી વખતે, હેતુ અને છેલ્લે સાથે જોયાની બાબતોના તારણો સાથે સહમતી દર્શાવી હતી, જો કે, હુમલામાં વપરાયેલ હથિયાર અને લોહીવાળા કપડાંની રિકવરીના સંબંધમાં, હાઈકોર્ટે ચુકાદાના ફક્ત ૧૮ માં તેને અમાન્ય ગણાવ્યું હતું અને ત્યાં સુધી પણ કહ્યું હતું કે કરવામાં આવેલી રિકવરી એવું સૂચવતું નથી કે અપીલકર્તાએ જ ગુનો કર્યો છે. તેમ છતાં, હાઈકોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે સમગ્ર પરિસ્થિતિ અને

અપીલકર્તા વિરુદ્ધ ‘છેલ્લે સાથે જોયા’ અને ‘હેતુ’ ના અન્ય નિર્ણાયક પુરાવાઓને જોતા, તેમણે દોષિત ઠેરવવાના નિર્ણયને બહાલી આપી હતી.

૩. અમને હાઈકોર્ટનું આપું તારણ કાયદા મુજબ યોગ્ય લાગતું નથી. સંજોગોજન્ય પુરાવાઓના કેસમાં, સાંકળ તમામ બાબતોમાં પૂર્ણ હોવી જોઈએ જેથી તે આરોપીનો ગુનો સૂચવે અને ગુનાની અન્ય કોઈપણ થિયરીને નકારી કાઢે. આ બાબતે કાયદો સારી રીતે પ્રસ્થાપિત છે. નીચેના કેસોનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે:

(i) શરદ બિરધીચંદ શારદા વિ. સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર,

(ii) શૈલેન્દ્ર રાજદેવ પાસવાન વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત.

૪. આમ, જો હાઈકોર્ટે સાંકળની એક કડી ખૂટતી અને સાબિત ન થયેલી જણાવી હોય, તો આ મુદ્દે પ્રસ્થાપિત કાયદાને ધ્યાનમાં લેતા, દોષિત ઠેરવવાના નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈતો હતો.

૧૯. પ્રસ્થાપિત કાયદાને ધ્યાનમાં લેતા, વ્યક્તિએ સંજોગોની સંપૂર્ણ સાંકળ તપાસવી જોઈએ, નહીં કે તૂટેલી અને વિખરાયેલી કડીઓ પર ધ્યાન આપવું જોઈએ જે સંપૂર્ણ ઘટનાક્રમ બનાવતી નથી. જે સંજોગોમાંથી ગુનાહિત હોવાનું તારણ કાઢવામાં આવે છે તે સંપૂર્ણપણે સાબિત થયેલા હોવા જોઈએ, અને આવા સંજોગો પ્રકૃતિમાં નિર્ણાયક હોવા જોઈએ. વધુમાં, તમામ સંજોગો પૂર્ણ હોવા જોઈએ અને પુરાવાની સાંકળમાં કોઈ જગ્યા (ગેપ) બાકી રહેવી જોઈએ નહીં; પ્રસ્તુત કેસમાં, આ સાંકળ પૂર્ણ થતી નથી.

૨૦. વધુમાં, ઘટનાનો કોઈ પ્રત્યક્ષ સાક્ષી (eyewitness) નથી. શંકાના આધારે, ફરિયાદીએ વર્તમાન અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ એફ.આઈ.આર. (FIR)

દાખલ કરી હતી, અને ધરપકડ પણ શંકાના આધારે કરવામાં આવી હતી; અપીલકર્તાઓ સામે ગુનામાં તેમની સંડોવણી સાબિત કરવા માટે કોઈ નક્કર સામગ્રી નહોતી અને માત્ર શંકાને આધારે તેમની સંડોવણી દર્શાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો, જે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકે નહીં. પ્રોસિક્યુશન દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા અને વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા તપાસવામાં આવેલા પુરાવાઓ પરથી જણાય છે કે પ્રોસિક્યુશન પોતાનો કેસ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું છે. જોકે પ્રોસિક્યુશને મૃતક અને આરોપી વચ્ચેના ફોન કોલ્સ પર ઘણો આધાર રાખ્યો છે; પરંતુ મોબાઈલ ફોન કોલ્સનું લોકેશન પ્રોસિક્યુશન દ્વારા સાબિત થયેલું જણાતું નથી, જે આ પુરાવા પર પણ શંકા પેદા કરે છે. જે સાક્ષીઓએ મૃતકને તેની હત્યા પહેલા આરોપી સાથે જોયો હોવાની ઓળખ આપી હતી, તેમનું આચરણ પણ શંકાના દાયરામાં આવે છે.

**૨૧.** ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિ અને અગાઉના ફરરાઓમાં નોંધાયેલા કારણોના પ્રકાશમાં, તથા તે હકીકત સાથે કે પ્રોસિક્યુશનનો કેસ વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા પુરાવાઓથી સમર્થન પામતો નથી, તેથી આ અપીલ મંજૂર કરવા પાત્ર છે અને તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ભારતીય વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૪૨/૨૦૦૯ માં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨, ૧૨૦-બી અને ૨૦૧ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે તારીખ ૧૨/૦૮/૨૦૧૧ ના રોજ આપવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો અને આદેશ રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે.

૨૧.૧ અપીલકર્તાઓને તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે,  
જો તેઓ અન્ય કોઈ કેસમાં જરૂરી ન હોય તો.

૨૧.૨ જામીન બોન્ડ રદ ગણાશે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, જો કોઈ હોય તો,  
તાત્કાલિક સંબંધિત કોર્ટને પરત મોકલવી.

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

(આર.ટી. વાચ્છાણી, ન્યાયમૂર્તિ)

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.